

Oponentský posudek magisterské práce

Dominik Krutský

**POZNÁMKY K PSYCHOLOGII FILMOVÉ MONTÁŽE NARATIVNÍCH STRUKTUR
FAMU 2016**

Název předkládané magisterské práce naznačuje, že nebudeme mít co do činění s dílem, které se soustředí na nějaké ústřední téma, ale že budeme kroužit kolem různých aspektů zachycení proměnlivého světa v narativních strukturách. Ve skutečnosti se však práce soustřeďuje na možná nejvýznamnější aspekt střihačské aktivity, totiž na rozhodovací proces. V tomto smyslu je její název poněkud zavádějící.

Autor vychází ze studie Daniela Kahnemana *Myšlení rychlé a pomalé* a na opozici myšlení automatického, tedy víceméně intuitivního, a myšlení záměrného (rozvažujícího, poučeného) buduje vlastní svět úvah a interpretací, vztažených k filmovému médiu. Text je rozdělen do kapitol podle klasického aristotelovského schématu (expozice, kolize, krize, peripetie, katastrofa, katarze) a evidentně chce ukázat drama tvůrčího rozhodování během filmové montáže a adekvátní míru podílu střihače na výsledném filmovém tvaru. Kapitoly nejsou příliš obsáhlé a nejdou nijak do hloubky, s výjimkou kapitoly Krize, v níž se autor snaží postihnout několik aspektů, jež jsou pro filmový střih podstatné.

Za prvé poukazuje na systémové chyby myšlení, které vedou ke zkreslování vnímané skutečnosti. Tuto falzifikující schopnost filmového, ale i fotografického a vlastně každého sítnicového obrazu autor ukazuje na několika relativně známých příkladech, celkem organicky včleněných do textu.

Za druhé zdůrazňuje, že divákův percepční aparát pracuje na bázi automatického myšlení, zatímco střihač musí využívat myšlení záměrného a bránit se přirozenému sklonu k intuitivnímu vnímání viděného. Tento rozkol je v textu ukázán vcelku zdařile a navozuje problematiku ovlivnění diváka v průběhu prvotní zkušenosti s filmovou narací.

Za třetí se vedle kognitivních iluzí zabývá i optickými iluzemi, v nichž je automatický systém myšlení rovněž obelháván. Současně lze filmovými prostředky cíleně vytvořit situace, ve kterých se divák ocitne ve světě bez kauzální návaznosti. Zde by bylo nepochybně přínosné doplnit text vhodnými příklady a explikací jejich geneze.

Fungování narativity v rámci psychologie vnímání je předmětem výkladu v dalších dvou kapitolách. Komplementarita já prožívajícího a já pamatujícího je jako princip chápání okolního světa ilustrována na osobní zkušenosti a obecněji na problematice sebepoznání a sebereflexe. S tím souvisí i koherentnost a srozumitelnost filmového vyprávění, jehož percepce je založena opět spíše na automatickém myšlení, ale vystavěno musí být s důrazem na myšlení záměrné. Tyto pasáže mají svou platnost a jsou podány živým, neotřelým způsobem.

Je škoda, že některé detaily (za všechny uvedu pozn. 22) a občasné jazykové a stylistické neobratnosti poněkud kazí výsledný dojem. Přesto magisterská práce poukazuje zajímavým způsobem na podstatné aspekty střihačského řemesla a zaslouží si, aby byla připuštěna k obhajobě.

V Praze dne 1. června 2016

Ladislav Šerý